

CICLE DE QUARTETS DE BEETHOVEN

Dilluns, 27. març 1933

PROGRAMA

I
QUARTET en si bemol major, op. 18, n.º 6

Petita pausa

QUARTET en fa, op. 59, n.º 1

II

QUARTET en la menor, op. 132, n.º 1

CASAL DEL METGE

Exclusivament
per als inscrits a AUDICIONS INTIMES

Nota important: Per a comoditat dels senyors assistents, aquests concerts començaran a les deu en punt, i no hi haurà més que un descans de 15 minuts, per acabar als volts de les dotze.

Inscripcions

Via Layetana, 46-5-3.ª. Telèfon 17798. Durant el concert d'avui, a la secretària del "Casal del Metge".

13943—IMP. ALTÈS.

ASSOCIACIÓ DE MÚSICA DA CÁMERA,

SECCIÓ

AUDICIONS INTIMES

Curs III: 1932-1933

CONCERT SISE

CICLE DE

QUARTETS DE CORDA
DE
BEETHOVEN

TERCERA SESSIÓ

Intèrprets

GENZEL QUARTETT
de Leipzig

FRANZ GENZEL - I violi

GEORG HANSTEDT - II violi

ARNOLD MATZ - viola

F. WAWROWSKY - violoncel

Dissabte, 25 març 1933, a les deu del vespre.

CASAL DEL METGE

PROGRAMA

I

QUARTET en *do menor*, op. 18, n.º 4

- I Allegro ma non tanto.
- II Scherzo. - Andante scherzoso, quasi allegretto.
- III Menuetto. - Allegretto.
- IV Allegro.

Petita pausa

QUARTET en *sol major*, op. 18, n.º 2

- I Allegro.
- II Adagio cantabile. Allegro.
- III Scherzo.
- IV Allegro molto, quasi presto.

II

QUARTET en *fa menor*, op. 95

- I Allegro con brio.
- II Allegretto ma non troppo.
- III Allegro assai vivace, ma serioso.
- IV Larghetto espressivo. - Allegretto agitato. Allegro.

III

QUARTET en *fa major*, op. 135

- I Allegretto.
- II Vivace.
- III Lento assai, cantante e tranquillo.
- IV Grave ma non troppo tratto. - Allegro.

ASOCIACIÓ DE MÚSICA DA CAMERA

Divendres, 31 març

Concert extraordinari de la
ORQUESTRA PAU CASALS
sota la direcció del mestre
PAU CASALS

i amb la callaboració d'una gran artista russa:
l'eminent violoncellista

RAYA GARDOUSOVA

Unica actuació a Barcelona d'aquesta famosa artista

Dimecres, 12 abril

BLAI NET, piano.

FRANCESC COSTA, violí.

GASPAR CASSADÓ, violoncel.

Trios de Beethoven, Cèsar Franck
i solos de piano, violí i violoncel.

Dimecres, 3, i dijous, 4 maig

Dos únics concerts a Barcelona

ORQUESTRA LAMOUREUX
DE PARÍS

Director, mestre WOLFF

Dijous, 1, i dijous, 8 juny

Dos únics concerts a Barcelona

ORQUESTRA SIMFÒNICA
DE MADRID

Director, mestre ARBÓS

Exclusivament per als socis de la
ASSOCIACIÓ DE MÚSICA DA CAMERA
Via Laietana, 46, telèfon 17798.

No cal, sinó, fixar-se en la greu importància d'aquell tema interrogatiu: *Mus. es. sein?* tres colossals notes que produeixen la mateixa impressió fondíssima que el tema de l'interrogació del destí en *La Walkiria*, fent-nos sospitar si Wagner s'inspirà directament d'elles. És extraordinari l'efecte punyent que ens produeix ací aital interrogació entonada amb corprenedora seriositat per les notes greus de la viola i el violoncel, i contestada amb un dibuix successiu en els instruments alts.

Després d'ésser feta aital interrogació pels baixos dues vegades, més forta la segona, és interrompuda sobtadament, però tot seguit la reproduïxen aquells altres tres cops seguits, cada un més fort i insistent. Els violins li contesten resoltament, i tots plegats s'aturen en un calderó, qui dona entrada a l'*Allegro*.

Tot el temps final sembla, una constant afirmació, una ferma protesta contra el dubte que turmenta l'ànima, el darrer esforç de la lluita contra allò desconegut, en una paraula, l'acceptació joiosa i resignada del traspàs a l'altra vida, com deslliurament feliç de les misèries de la present. Tal és, per a nosaltres, la vera significació d'aquell extrany humorisme que campeja sobre aquesta darrera plana musical de Beethoven, feta en el moment decisiu que anava a la posta la humana encarnadura del músic que romandrà sempre més immortal, encara que el seu geni creador no hagués produït sinó aqueixa admirable sèrie de Quartets.

QUARTET QUATRE

En *Do menor*

Op. 18, núm. 4

Es el més popular dels sis Quartets que integren l'obra 18, prenent un lloc semblant al de la *Patètica* entre les Sonates, tant, que alguns el distingeixen amb el nom de *Patètic*, car a més d'ésser escrites, ambdues obres, en igual tonalitat, reflexen, sobretot en llur primer temps, força semblança en l'estat d'espirit de l'autor al moment de compondre-les.

ALLEGRO MA NON TANTO.—Consisteix, aquest primer temps, un dels més notables de l'obra, en una mena de plany febrós que va desenrotllant-se en eloqüents accents lírics. L'angoixa, l'intim sofriment que omplenaven l'ànima de Beethoven són magníficament expressades: una apassionada frase va ascendint en el violí, reflexant l'impetuositat de la passió dolorosa, trencada a voltes per intervals, i represa amb sobtades explosions de furor. Tot el temps és ple de passió desesperada, de tristor i desconsol, talment com els que apareixen sovint en la vida de l'autor.

SCHERZO.-ANDANTE SCHERZOSO QUASI ALLEGRETTO.—El caràcter de l'obra canvia per complet, presentant un marcat contrast amb el temps anterior. Aquest *Andante* recorda quelcom el de la *Primera Simfonia*, la qual fou composta simultàniament. Tot el temps es desenrotlla gaiament, escrit en estil fugat i amb caient de *scherzo*, i constitueix una pàgina mestra de gràcia encantadora.

MENUETTO.-ALLEGRETTO.—Escrit encara sota la influència mozartiana, sobre un tema cavalleresc i un xic patètic, però quelcom barrejat d'humorisme, força semblant als que trobem en els minuets de les Simfonies de Mozart.

ALLEGRO.—El temps final reprèn la grandiositat del primer, ple tot de gràcia espiritual, de suau humorisme; escrit en forma de *rondó*, va creixent amb accents més i més apassionats, fins esclatar en el gran *prestissimo* amb què fineix el Quartet.

Són molt curioses en aquest moviment final les indecisions entre els modus major i menor, procediment que més tard fou el preferit de Schubert.

QUARTET SECON

En *Sol major*

Op. 18, núm. 2

Es la segona obra de les sis que formen el primer aplec de Quartets que composà l'autor amb el núm. 18. Encara Beethoven no se'n revela ací en tota la seva originalitat, encara hom hi descobreix vestigis dels seus models clàssics, però crida l'atenció aquest Quartet per una particularitat força interessant: d'entre tots disset, és, tal volta, el de caràcter més alegre i franc, com si un raig de vida feliç i joiosa travessés els seus quatre temps. Entre els músics alemanys és coneguda aquesta obra amb el nom de "Complimentir Quartete", o sia Quartet dels *compliments* o de les *reverències*, degut, més que res, a la forma del primer temps, que sembla evocar una festa solemnia del segle XVIII, amb les cerimonioses presentacions, compliments i reverències conseqüents al començ d'una recepció. Es digna d'esmentar la homogeneïtat de l'estil en tot el Quartet, que sembla escrit d'un sol tret i sens esforç.

ALLEGRO.—Es el temps que més justifica el motiu donat al Quartet. Tres petits temes fragmentaris, de dos compassos quiscun, apareixen successivament, com evocant, amb llurs graciosos dibuixos, la cerimònia abans esmentada, amb un seguit de salutacions i reverències que es van repetint alternativament com si de tant en tant s'obriessin les portes del saló i apareguessin nous convidats, complimentant als presents. Hi ha un moment en què el mig-riure plaent dels cortisans sembla pendre un to més seriós (final del tema III, en *si menor*) com si arribés un hoste més greu i melancònic, però no pot sostenir pas gaire son estat d'esperit, i dibui-

VIVACE.—Es un temps de *Scherzo*, i dins d'aquesta forma un dels més originals i sobris que produí el geni de Beethoven. No es pot donar més gran efecte amb més senzillesa de mitjans d'expressió, car el tema, de per si insignificant, és extensament desenrotllat amb una insistència de ritme tan penetrant i sorprenent que la imaginació evoca per a comparar-lo la grandiosa i persistent frase rítmica del *Scherzo* de la *Novena Simfonia*. Ço que en mans d'un altre devindria monòton i àdhuc pesat, per la constant repetició d'una curta figura musical de secundària importància melòdica, resulta una de les més grandioses expansions del temperament, a estones placívol, del gran Mestre, com si evoqués alhora una barreja de ronda de fades i de dansa pastoral.

LENTO ASSAI, CANTANTE E TRANQUILLO.—Per la puresa ideal de la forma i pel caràcter sobrenatural del seu contingut melòdic, és, aquesta, una de les pàgines més nobles i pregones que escriví Beethoven. Diuen que li fou dictada per l'inconscient pressentiment de sa pròxima fi, i en tal cas no hi ha dubte, sentint-la, que la seva existència turmentada esperava el traspàs a l'altra vida amb una serenitat verament sobrenatural, amb la perfecta tranquil·litat del just. Contra el que era d'esperar, el fragment és de ben curtes dimensions, car dura sols 54 compassos i per això ens raca abandonar tan prest ço que no cedeix en intensitat emotiva a cap altra de les grans inspiracions de son autor.

GRAVE, MA NON TROPPO TRATTO. —ALLEGRO.—La gran sèrie de Quartets és rematada amb una pàgina que no pot ésser més original i sorprenent. El propi autor l'encapçala d'un títol i quatre compassos de música, a tall de rètol significatiu. Heus ací un i altres, amb la corresponent traducció:

DER SCHWER GEFASSTE ENTSCHLUSS

La resolució presa difícilment

<i>Mus es sein?</i>	<i>Es muss sein!</i>	<i>Es muss sein!</i>
Es-ser deu?	Deu és-ser!	Deu és-ser!

Sobre l'origen i significació d'aquestes misterioses paraules, han estat escrites les més contràries i extravagants opinions, que hem d'ometre per a ésser breus. Nosaltres dissentim de totes aqueixes interpretacions que pretenen donar-li un caràcter materialista i àdhuc còmic, per a decantar-nos més aviat a veure-hi un contingut místic, una idea espiritual: la visió de la mort propera, i la resignada conformitat amb ella.

amb repetits contrastos de fort i piano sobre un trèmol dels dos instruments del mig i les notes isolades dels altres dos extrems.

Torna aviat a aparèixer el tema cabdal desenrotllant-se temàticament i lliure cap al *si bemol menor*. Així, amb nous episodis que s'entreprenen als elements ja coneguts, creix l'efecte dramàtic, descrivint tota la grandesa d'una tràgica lluita, la qual es resol com un cant de victòria en l'*Allegro* final.

No volem acabar l'anàlisi de tan bella obra sense cridar l'atenció respecte de certes analogies que, sens dubte, descobrirà l'oient entre aquest dramàtic Quartet i qualques cèlebres creacions dramàtiques d'autors posteriors. Així Weber en son *Freischütz* i Wagner en son *Tristany* revelen haver begut en aquesta magnífica deu, segons ho demostren certs trets força característics, reproduïts d'ací i d'allà, especialment del grandios temps final, que és, sens dubte, una altra de les més genials creacions del seu autor.

QUARTET SETZÈ

En *Fa major*

Op. 135

Es arribat l'últim Quartet de l'esplendorosa sèrie. Obra pòstuma del Mestre, llevat el darrer temps del Quartet XIII escrit de nou, composta sols quatre mesos abans de morir, car duu la data del 30 octubre 1826. I amb tot, oh prodigi del geni!, obra de llum i poesia, creació serena, fresca i riallera, talment com ço que li esdevé més tard al geni de Bayreuth en son *Parçival*. Res de complicacions ni tenebrors, com ens podria fer presumir la forma dels darrers Quartets, res d'arideses com les de la Gran Fuga, res de tristors i decandiment, com fóra natural en qui és als llindars de la mort, lluitant amb la malaltia que creix i amb les forces que minven. No res de tot això hom no hi troba, car de tots els Quartets de la darrera època és, aquest, el de dimensions més curtes, el d'idees més serenes, el de forma menys complicada, i, de consegüent, el de comprensió més clara i avinent, el més digne i escaient punt final a la gloriosa producció del seu autor.

ALLEGRETTO.—Es d'una gran sobrietat, dintre la riquesa polifònica pròpia de la tercera època. Tot i semblar escrit d'un sol tret, hom pot notar-hi una munier de petits motius enllaçats i combinats de faisó genial.

xant-se un somriure en sos llavis és obligat a barrejar-se a l'alegria general. La conversa s'anima per moments, i sembla que ovirem les parelles passejant pel saló amb llurs casaques i perruques empolvorades; un sentiment d'amabilitat picaresca travessa tot l'*Allegro*, fins que, a la fi, en la deliciosa *coda*, ens sembla veure el cavaller fent la darrera reverència en deixar la parella instal·lada en son seti.

ADAGIO CANTABILE.—ALLEGRO. — Adhuc en l'*adagio*, el temps que per la seva lentitud i caràcter patètic és habitualment el més seriós i íntim, ens ofereix aquest Quartet una nota gaia i lluminosa. Res no hi ha ací d'íntim ni d'íntim; el tema principal, fresc i rialler, sembla brollat de la pensa de Haydn, i per a més novetat és mig-partit per un *allegro*, bella nota de color que ve a animar més, encara, aquesta pàgina musical. Els dibuixos, arabescos i efectes harmònics es repeteixen sense treva, fins que reprèn la primera tranquil·la melodia, més recarregada de sonoritats, per a acabar, encara, amb una al·lusió al període segon.

SCHERZO.—Segueix, com és natural, regnant la joia i delitós humor de la festa cortisana en aquest temps lleuger, que més aviat ens fa ara l'efecte d'un minuet a tall d'Haydn. La melodia és ben joliva, i devé encara més humorística en el *trio*, fragment d'un caràcter força més beethovenià, essent ben característic el passatge de *tresillos*, d'una delicadesa exquisida.

ALLEGRO MOLTO, QUASI PRESTO.—Els convidats que hem vist entrar al primer temps reapareixen ara i sembla que ja han tastat el xampany, segons gràfica frase del comentari Helm, i es mouen així amb més llibertat i alegria. Segons altra frase que és atribuïda al propi Beethoven, arriben, per fi, a quedar *aufgeknöpfter* (en mànigues de camisa). Sigui com sigui, tot el temps vessa de gràcia i bon humor, un xic còmic i adhuc esbojarrat en certs moments. Es reproduïxen les trencades frases del començament de l'obra, però lliures ara de cerimoniosos compliments i plenes d'humorisme, que va creixent fins al final.

Qualques passatges d'aquest deliciós Quartet vénen a ésser com un pressentiment de la *Vuitena Simfonia*, car no és gaire freqüent de trobar a través les creacions de Beethoven altres obres tan rublertes com aquesta de l'esperit joïós que en tals moments el dominava.

QUARTET ONZE

En *Fa menor*

Op. 95

Admirable per tots conceptes és aquesta obra grandiosa, digne coronament de la inspirada tanda de Quartets que constitueixen la segona època beethoveniana, i pont de transició per a entrar a l'època següent. Som ja força endavant en l'ordre cronològic de les obres de Beethoven, i per a situar-nos degudament n'hi haurà prou amb esmentar, prenent les Simfonies com fites cabdals, que es troba el present Quartet entre la *Vuitena* i la *Novena*. En l'endreqa que d'aquesta obra féu Beethoven al seu amic Zmeskall, la titula Quartet *serioso*, i en efecte, ens apar la seva música més enlairada i transcendental que la dels anteriors, d'una forma molt més intensament dramàtica, i produeix així l'efecte d'un veritable poema musical de perfectes proporcions i d'una admirable unitat de pensament a través dels quatre temps.

ALLEGRO CON BRIO.—Es de tons ombrívols i d'expressiva força dramàtica, mitjançant un primer tema de caràcter agitat i impetuós, exposat amb gran justesa d'equilibri pels quatre instruments, i trencat més tard per una nova melodia, cant inefable, com un dolç raig de llum que ve de tant en tant a aclarir l'esperit contristat. Els períodes musicals apareixen ja transformats en virtut de la llibertat de forma que l'autor esmerça, trencant els canons tradicionals i fugint de l'antic patró melòdic cantable, per a llançar-se de ple a una nova forma d'expressió, més grandiosa i independent.

ALLEGRETTO MA NON TROPPO.—Ve a substituir l'*Andante* de consuetud, i en veritat que el fa confondre amb aquest temps més pausat l'ampla contextura i el moviment propi de la seva melodia, força inspirada. Comença el violoncel amb una figura de tres compassos, com sospirs ofegats, que ens predisposen a una mena de reculliment espiritual. Aleshores s'enlaira en el violí primer una mística melodia, en *re major*, com un plany corprenedor, rublert de passió i de tendresa alhora.

Aquest tema és desenrotllat per tots els instruments, fins arribar a una altre frase més punyent i tenebrosa, tractada magistralment en estil fugat, a quatre parts, que inicia la

viola i reprenen les altres veus, produint la més desoladora impressió.

Interromp, de sobte, el fugat, un breu episodi en pianísim del violoncel, com al començ d'aquest temps; però aviat és reproduït aquell moviment, més animat i interessant encara, per a morir altre cop en la pròpia frase del violoncel, suara esmentada.

El primer violí entona de nou el tema IV en tessitura més alta que la primera volta i també més treballat ara; seguit d'un breu esboç sobre el tema de la fuga. Altre fragment del primer tema és apuntat ací pel violoncel, sobre aquest es desenrotlla la *coda*, que s'enllaça per un acord de setena disminuïda amb el temps següent sense interrupció.

ALLEGRO ASSAI VIVACE, MA SERIOSO.—Es el *scherzo* de l'antiga forma. Un tema valent i resolt, entonat fort per tot el Quartet, entra sobtadament, amb ritme impetuós, reproduïnt el braó i trasbals del primer temps, però més exaltats encara.

Segueix creixent sempre l'efecte dramàtic, amb tan impetuosa melodia que sembla pintar a meravella la desesperació mateixa, amb accents de forta rebellió. Després es trenca, en un període intermedi o alternatiu (en substitució del *trio*), de melodia més calmada, però igualment trista i rublerta de misteri.

Aquesta nova melodia, és entonada molt expressivament en *sol bemol* pel segon violí sobre l'harmonia dels dos baixos i un dibuix acompanyatiu que fa l'altre violí. La reproduïx el violoncel i altre cop el violí segon, en diferents tonalitats, fins a esvair-se per a entrar de nou el primer tema a temps més viu, i acaba en fortíssim de grandiosos efecte i *piu allegro*, que serveix de *coda*.

LARGHETTO ESPRESSIVO, ALLEGRETTO AGITATO, ALLEGRO.—Aquests tres moviments conté, successivament, el darrer temps, la intensitat dramàtica del qual pren, encara, accents més corprenedors i grandiosos. El *Larghetto* no és sinó una introducció de vuit compassos, bella frase iniciada piano pel violí primer, en *fa menor*, fortament expressiva i punyent.

El breu tema es perllonga en els dos primers compassos, de l'*Allegretto agitato*, que entra seguidament i ompla gairebé tota la part, magnífica pàgina de caràcter extremadament dramàtic, tendre i poruga al començ, però creixent de poc en poc, amb acords feréstecs i sempre més potents.

Els dos violins, a la vuitena, entonen piano el tema d'aquest *Allegretto* després reproduït a la vuitena baixa pel primer violí i la viola. Es continuat lliurement fins arribar a una bella frase episòdica, també de caràcter dramàtic, descrita